СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 183. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 8 серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 183. Jersey City, N. J., Friday, August 8, 1930. THREE CENTS.

ЗАЛІЗНИЦІ В ДОПОМОГУ ПОТЕРПІВШИМ ВІД ПОСУХИ

ВАШИНҐТОН. — Заряди найбільших залізничих підприємств повідомили Гувера, що вони готові до його диспозиції, коли ходить про допомогу жертвам посухи.

Президент повідомить залізниці про спосіб допомоги доперва по нарадах, які розпічнуться в понеділок, коли предложать Гуверови відомости щодо величини катастрофи.

Властива допомогова акція розпічнеться доперва в осени, коли треба буде довозити пашу для худоби до тих полос, які навістила посуха.

ПОСУХА ТРЕВАЄ ДАЛІ.

ВАШИНҐТОН. — Посуха, яка діткнула найбільше середущі землі Злучених Держав, не попускає. Пасовиска перемінились у пустині, бо трава висохла. Худобу годують виключно сухою поживою. В деяких околицях нема навіть води для поєння худоби.

ГОТОВО ЗАБРАКНУТИ МОЛОКА В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Вже пятий день докучає Ню Йоркови небувала спека. Кождого дня вмирає по кілька людей від спеки, а кілька топиться. Терпить від спеки й околиця Ню Йорку. Через посуху змаліла продукція молока. Вже тепер довозять до міста на 11% менше молока, а як посуха потреває далі, то з дальшою доставою буде дуже круто.

ВОКЕР СУСПЕНДУВАВ ХАБАРНИКА.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер суспендував комішенера Мартина Гілі, запідозреного в тім, що побрав $12,000 за те, що зробив Джорджа Іволда маґістратським суддею. Вокер каже, що коли Гілі зможе оправдатись і його невинність вийде на верх, тоді він його прийме знову на службу.

ЛЕТУНСЬКИЙ РЕКОРД.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Капітан Френк М. Гокс перелетів американський континент з Ню Йорку до Лос Енджелес за 14 годин, 50 мінут і 43 секунди. Його рекорд є тільки на 5 мінут менший від рекорду, який осягнув Линдберґ, коли летів з Лос Енджелес до Ню Йорку, себто в противнім напрямі.

Гокса витали приятелі, а він, висівши з літака, заявив, що їде грати в ґолфа, бо обіцяв це своїм приятелям і хоче додержати слова.

СПЕКУЛЯНТИ РАДІЮТЬ З ПОСУХИ.

ШИКАҐО. — Збіжева біржа не памятає за ввесь час свого істновання такого дикого замішання, як його можна тепер завважити серед збіжевих спекулянтів. Посуха змінила цілковито ситуацію. Перше ціни на пшеницю і кукурузу падали, а тепер йдуть божевільно вгору. За один день піднеслися вони на 8 центів на бушлю.

АТАКУЄ ПРОГИБІЦІЮ.

НЮ ЙОРК. — Джеймс Ширин, епископальний священик і письменник, атакує дуже гостро прогибіцію в однім зі своїх останніх артикулів, поміщенім у „Ди Чорчмен". Ширин каже, що прогибіція намагається спасти кількох пияків коштом добра цілого народа. Він каже, що краще буде, коли буде в державі кількох пияків, ніж коли всі мешканці мають виховуватися в непошанованню законів. Прогибіція, твердить Ширин, підкопала людську мораль, навчила людей гіпокризії та легковаження законів і релігії.

ПІДПАЛИЛИ СУДНО З ГОРІВКОЮ.

НЮ ЛОНДОН (Конетікот). — Прибережна сторожа вганяла дві години за поспішним судном „Естелля", бо одержала відомости, що на нім везуть великий склад алькоголічних напоїв. Мужва „Естеллі", коли побачила, що нема ратунку, підпалила судно, а сама вратувалася втечею на беріг, користаючи з темноти.

ЗАОЩАДЯТЬ $300,000,000.

ВАШИНҐТОН. — Департамент маринарки зменшує будову воєнних кораблів на 50,000 тон і заощадить в той спосіб видаток на $300,000,000.

ІНТЕРЕСУЮТЬСЯ ТАРИФОЮ І ПРОГИБІЦІЄЮ.

НЮ ЙОРК. — З Лондону повернув конґресмен Фіорелльо Ля Ґадія, котрий їздив туди на наради Міжпарляментарної Конференції. Він каже, що стрінувся там з делеґатами з ріжних европейських країв. Всі вони говорили про наслідки, які викликала в Европі нова американська тарифа, й заявили, що европейські краї не зможуть тепер спроваджувати з Америки товарів на таку скалю, як це було перед новою тарифою. Другою справою, говорив Ля Ґардія, якою інтересувалися в Европі, є американська прогибіція. Йому казали, що й в Европі були би вже завели в деяких краях прогибіцію, як би не ті погані наслідки, які залишає по собі прогибіція в Америці.

ДАНЦІ ВІДВІДУЮТЬ АМЕРИКУ.

НЮ ЙОРК. — 100 Данців, які давніше жили в Америці, приїхали з Данії відвідати Ню Йорк та інші міста. Мейор Вокер, витаючи їх, сказав жартуючи, що не дивується їм, що вони покинули Америку й вернули до Данії, бо там таки певно приємніше жити, бо нема такої як тут спеки.

БОТЛЕР ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

Президент Колюмбійського університету в Ню Йорку, д-р Никлас Ботлер, готується підняти на републиканській стейтовій конвенції велику боротьбу за знесення прогибіції й віддання алькогольної справи під контролю стейтів.

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА В БУЕНОС АЙРЕС.

У хвилі, коли електричний трамвай переїжджав міст у Буенос Айресі (Арґентина), міст завалився і разом з ним упав до води трамвай з 82 пасажирами. Добули з ріки 76 трупів, кілька осіб ранених удалось уратувати. Це сталося в 6. год. вранці, коли трамваями переїжджають до фабрик місцеві робітники і тому між жертвами є аж 75 робітників.

СТАТИСТИКА ВІДЕНСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

Статистика виказує, що у Відні є 18,000 товариств та орґанізацій і кождий вісімдесятий Віденець є головою якогось товариства.

ТЕАТР ГЛУХОНІМИХ.

У Ленінґраді утворено театр глухонімих, який є першим театром того роду у світі. На днях цей театр відограв „Ревізора" Гоголя, а вся гра полягала на міміці. Кожда штука в репертуарі переведена режісером на мову міміки і рухів. Театр глухонімих має 27 артистів, які в першій виставі мали великий успіх.

КІЛЬКО УКРАЇНСЬКИХ ЧАСОПИСІВ ДРУКУЄТЬСЯ В ПОЛЬЩІ.

В межах польської держави друкується 88 ріжних українських часописів, чотири москвофільських та чотири польських часописів, писаних по українськи. Найбільше друкується їх у Львові і львівськім воєвідстві, бо аж 68. В станиславівськім воєвідстві 7 часописів, в тернопільськім 5, волинськім 4 часописи. Найбільше часописів виходить раз на місяць, бо 41, що тижня виходить 19 часописів, „Діло" появляється що дня, „Новий Час" тричі на тиждень, а „Рада" і „Нова Зоря" двічі на тиждень. Всі часописи разом друкуються в 300 тисяч примірниках. Є це дуже мало, бо за границею є такі часописи, що з них кождий друкується по кілька міліонів чисел.

РОСЛИНИ МАЮТЬ СЕРЦЕ І ПОЧУВАННЯ.

Гіндуський учений Ягадіс Бозе удосконалив свій апарат крескоґраф, який служить до мірення змін в орґанізмі рослини підчас ріжних експериментів з нею та ріжних впливів механічного характеру і температури. Цей учений доказує, що рослини і дерева відчувають, коли наближається хмара, дощ; що рослина відчуває біль від ударів і поранення і що рослини здібні вичувати навіть ультрафіолетні проміні та ці хвилі етеру, які нам передають тони тільки при помочі радія. Учений Бозе твердить, що кожна рослина має орґан подібний до серця і що рослинний світ живе життям дуже подібним до життя людей і звірят. Учений Бозе утворив біля Калькути окремий науковий інститут для дослідів життя рослинного світу і впевняє, що в недалекому часі людство перестане вважати рослиний світ світом без чуття і серця.

КОНФЕРЕНЦІЯ РІЛЬНИЧИХ ДЕРЖАВ.

З Варшави пишуть, що з ініціятиви польського уряду у столиці Польщі має відбутись конференція рільничих держав середньої Европи у справі економічної співпраці цих держав: Естонії, Лотви, Фінляндії, ЧСР, Румунії, Югославії, Болгарії і Мадярщини та Польщі. У справі скликання такої конференції польський уряд розіслав до цих держав відповідні запрошення.

МІКРОБІОЛЬОҐІЧНИЙ КОНҐРЕС.

У париськім інституті Пастера відбувається перший міжнародний конґрес для мікробіольоґії, в якому беруть участь представники наукового світу 29 держав.

КУТЄПОВ ТАКИ ВБИТИЙ.

„Общое Дело" з дня 10. липня пише: „Ми довго і горячо хотіли вірити, що ґенерал Кутєпов живе. Тепер ми можемо катеґорично ствердити, що Кутєпова вбили большевики зараз після вивезення з Парижа. В короткім часі виявимо, хто вивіз Кутєпова і при яких обставинах його вбито".

ВІЛЬГЕЛЬМ II. ПРОЦЕСУЄТЬСЯ.

Дня 5. вересня у берлінськім суді розпічнеться процес проти редактора часопису „Берлінер Морґенпост", якого бувший німецький цісар заскаржив за нарушення його чести в одній статті.

ТОРГОВЛЯ УКРАЇНСЬКИМИ НЕВІЛЬНИКАМИ.

Недавно „святковано" у Львові урочисто — при співучасти українських угодово-опортуністичних чинників — тзв. „Тиждень Еміґранта". З цеї нагоди посвячено у Львові „Еміґраційний Дім", вибудуваний заходами славнозвісного варшавського „Еміґраційного Синдикату". Цей „Синдикат", що має за ціль „реґулювати еміґрацію з Польщі за кордон", займається попросту вивозом наших людей на роботи за океани. Людей вивозять до Перу і Бог зна ще де на таких важких умовах, що це попросту рівняється торговлі рабами. На днях урядова Польська Телеґрафічна Аґенція (ПАТ) принесла вістку, що „Еміґраційний Синдикат" відкрив у травні цілий ряд своїх відділів та аґентур на терені волинського, поліського і львівського воєвідства, отже поголовно на українських землях, в Луцьку, Рівнім, Ковлі, Бересті, Кремінці, Дубні, Костополі, Здолбунові, Горохові, Володимирі Вол., Корці, Пинську, Пружанах, Дорогічині, Любомлі, Львові і инших. Дня 23 червня прибув уже до Варшави перший транспорт наших людей за море. Розуміється, як це доволі наглядно бачимо з телеґрами ПАТ-а, **на корінно-польських землях „Еміґраційний Синдикат" не відкрив ані одної аґентури.** Очевидно, ціла ота політика спрямована до того, щоби вилюднювати наші землі з українських елементів, а на їх місце насаджувати польських кольоністів. — А всеж таки знаходяться українські люди, які в тих умовах знаходять досить сумної відваги святкувати разом з міністрами, польськими гимнами і прапорами „Тиждень Еміґранта" і всі імпрези „Еміґраційного Синдикату".

НЕ МОЖНА ВЖЕ НА НІЩО ПОКЛАДАТИСЬ.

Такі часи настали, що на ніщо і на нікого не можна сьогодня розраховувати. Навіть земля перестає бути точною. Якийсь астроном з Филаделфії ствердив, що наш земний ґльоб не крутиться тепер так, як раньше крутився. Чи швидше чи поволіще — це не відомо, але якщоб це справдилося, то тоді не можнаб було вірити нашим годинникам і тим нашим приятелям, що ще сяк так були точні, а деякі, закохані у свої годинники люди, пережилиб ще одну траґедію, яких так богато (і може, слава Богу) в нашій сучасности.

ЗАМКНУЛИ ВИЩУ ТЕОЛЬОҐІЧНУ ШКОЛУ.

У звязку з оголошенням розпорядку про розвязання всіх товариств, що не належать до комуністичних союзів, замкнули в Москві вищу школу православної теольоґії, що досі була при московськім патріярхаті. Так влада унеможливила образувати молоде покоління духовенства.

НАРОДИВСЯ, АЛЕ НІ ІСТНУВАВ.

На Моравії (теперішня Чехословаччина) розказують собі люде вже віддавна одну історію, якої ніхто не уміє розгадати. Люде не розуміють, як можна уродитися, жити і одночасно не істнувати, передовсім коли ходить про правногорожанське поняття людини. Отже власне таке трафилося одному мешканцеви Моравії. Чоловік сей має сьогодня шістьдесять літ. Перед трицяти двома літами він довідався, що він не істнує. Товаришів його покликували тоді до військової служби. Його не покликали, а дівчата стали з нього насміхатись. Від того часу він зробився ворогом жінок, але їхні насмішки так його кололи, що він пішов і сам зголосився до війська. Коли прийшов перед асентирункову комісію, показалося, що його заасентирувати не можуть, бо жадних паперів відносно його особи ніде нема. Але одночасно з тим комісія написала до громадського і парохіяльного уряду письмо з запитом у згаданій справі. Але така вже видно доля судилася нашому істнуючому-неістнуючому, бо і це письмо комісії загубилося десь подорозі. Підчас війни сидів у хаті. Розлетілась Австрія, він опинився у Чехословаччині, але це знова не змінило його справи. І був би той чоловік помер, „не істнуючим", і може та вся історія не сталаб голосною, якби не те, що нашому дідуганови набридло ворогування з жінками, а захотілося женитися на старости літ. „Молодий і молода" подумали, рішили і пішли до священика. Не обійшлось очевидно без домагання паперів від нововженців з боку священика. Наш „неістнуючий" їх не мав, але рішив порушити небо і землю, щоби таки дістати урядове потвердження, що він існує на світі. Счинився такий крик, що священик дістав доручення повінчати новобранців ще перед приходом паперів, оцінюючи на око вік новобранця на 60 років. Тепер всі цікаві, чи наш неістнуючий, перед кількома днями заістнувавший в парохіяльних протоколах, буде мусіти платити всі податки, що їх досі від нього ніхто не побирав.

АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ВИСИЛАЮТЬ ДО ГАНКОВА

ДЛЯ ОХОРОНИ СВОЇХ ГРОМАДЯН В ГАНКОВІ АНҐЛІЯ ПОСИЛАЄ ФЛЬОТУ Й ПІХОТУ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Війська нанкінського правительства знову захопили в свої руки місто Чанґша, де комуністи вбили більше ніж дві тисячі Китайців. Комуністичні банди ґрупуються в кількох районах, стараючись установити спільний фронт в долині ріки Янґтсе. Коли нанкінське правительство не зможе в короткому часі розбити й зліквідувати ці банди, то вони нарешті утворять такий саме серіозний фронт, який творять північні війська контрреволюційних ґенералів.

Звідси виїхав анґлійський кружляк до Ганкова на підсилення анґлійської фльоти на ріці Янґтсе. На цьому кружляку знаходиться одна компанія піхоти британської армії, яка добре заосмотрена в скоростріли. Піхота буде знаходитися на кружляку в Ганкові й буде вислана на беріг в місто для охорони анґлійських громадян, як тільки містови загрожуватимуть комуністичні банди. В Ганкові заведено військовий стан. Покищо там панує спокій, хоч китайська влада сподівається кожної хвилини вибуху комуністичного повстання, до якого закликають населення численні комуністичні аґенти.

МОСКВА ЗАКЛИКАЄ ПОМАГАТИ КИТАЙСЬКИМ КОМУНІСТАМ.

МОСКВА (СССР). — Партійний орґан комуністичної партії „Правда" закликає комуністів та робітників усього світу допомагати китайським большевикам. Ґазета закликає робітництво Америки та інших країн, звідки висилається амуніція та зброя нанкінському урядови, оголосити страйк у фабриках зброї та не допускати відправки воєнних приладів до Китаю.

„Правда" говорить, що з успіхом большевицької революції в Китаю має прийти до революції в Кореї, Індо-Китаю, в Індії, на Филипінах та в інших країнах, які знаходяться під „гнетом імперіялістів".

В АНҐЛІЇ ЗРОСТАЄ БЕЗРОБІТТЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Перший раз від 1921 року безробіття в Анґлії досягнуло знову таких розмірів, що скількість безробітних уже перейшла через два міліони. Тепер зареґістровано в Анґлії 2,011,467 робітників, яким треба давати допомогу як безробітним.

Таку величезну скількість безробітних пояснюють тим, що Анґлія значно зменшила торговлю з Індією, а також у Китаю майже зовсім стратила свій ринок. Справа безробіття в Анґлії тепер є найактуальнішою проблємою.

ХОЧЕ ПЕРЕЛЕТІТИ ЕВЕРЕСТ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Сюди приїхав знаменитий швайцарський летун Мітельгольцер. Він веде переговори в справі фінансування його лету через найвищу в світі гору, Еверест (у Гімаляях, в Азії). Верх цієї гори досягає 29,141 стіп від поверхні моря. Тому лет через неї надзвичайно ризиковний, бо доводиться летіти на височині, де панує великий холод та дуже розріджений воздух.

Вилітати літакови доведеться серед тропічної спеки, а потім летіти в полярнім зимні, щоби знову осісти в тропічній температурі. Це вимагає не лише великої вправи від летуна, але й від літака таких якостей, щоби різка зміна температури з одної крайности до другої не пошкодила йому. Міттельгольцер був першим летуном, який перелетів через Альпи. Крім того він багато літав у тропічній Африці, а тому має велику вправу до лету в тропічній жарі й на великих височинах у зимні.

КАЖУТЬ, ЩО ЗАРО В РУКАХ ШАРЛЯТАНІВ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Жінка 158-літнього Турка Зара, який тепер перебуває в Америці, звернулася до уряду з заявою, що її мужа насильно завезли до Америки шарлятани. Вона тепер лишилася без цента, бо міський уряд, де служив Заро при ратуші за портера, перестав видавати їй утримання. Заро виїхав до Америки, не лишивши їй ні цента. Особливо вона занепокоєна чуткою, що Заро оженився в Америці, а серце його вже продане лікарям, які після смерти Зара мають студіювати його.

Менаджер Зара в Америці говорить, що Заро лишив своїй дружині 540 долярів, коли виїздив з Царгороду, а тепер він в Америці нічого не заробляє, тому не може вислати грошей своїй дружині.

НОВИЙ МОДЕЛЬ СКОРОСТРІЛІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Іспити морських та військових фаховців по зброї, які вони перевели з новою системою скорострілів Масена, показали, що ці скоростріли замінюють по своїм якостям все те найліпше, що є в скорострілах Вікерса та Люїса. Отже треба сподіватися, що нова система скорострілів буде заведена в анґлійській армії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДІЛАТИ, А НЕ МОВЧАТИ

Польсько-римські махінації з „Новою Унією" і новою спробою польонізувати український нарід на новий лад, не знайшли на ділі ніякого протесту. Всі здаємо собі добре справу з лиха, але нічого не робимо, а тільки стверджуємо це лихо й то головно в українській пресі.

Як би таке сталося серед інших народів, то річ ясна, що владики того народа злучилисяб разом до спільної акції для оборони свого народа й церкви. Але в нас того нема, бо в наших владик льояльність супроти Риму й окупантської влади стоїть вище від інтересів українського народу.

Як би у нас була дійсна **Українська** Християнська Організація, то вона віднеслася би в такій справі до інших християнських організацій з протестом і це відбилося би широким відгомоном по світі, знайшло би співчуття серед подібних організацій інших народів, а тимсамим причинилось би хоч до спопуляризовання української справи. Але чого можна надіятися по Хомишинах і Коциловських чи Назаруках і Томашівських, які вели перед в Українській Християнській Організації й перемінили її тепер на Католицьку Організацію. Вони могли би протестувати хоч перед католицькими організаціями світа, але деж це мислиме у Назаруків, Коциловських, Богачевських і їм подібних.

Та тому, що польонізаційні заходи Польщі дуже важна справа, то за неї мусять взятися наші політичні й культурні установи. Це замало протестувати у варшавськім соймі проти загарбання українських церков польськими епископами. Та справа як і експерименти з „Новою Унією" повинні бути висвітлені історично, фактично й статистично, а документ той повинен бути підписаний нашими культурними й політичними установами в краю, переведений на ріжні мови й розісланий по світі. Правда, що такий документ не буде приємний Польщі й Римови, але він конечний, бо саме ті польсько-римські релігійні експерименти, знайдуть цілком певно в світі широкий відгомін і то дуже часто там, де не було би розуміння для наших чисто політичних, державницьких змагань. За ту роботу мусять взятися наші краєві політичні й культурні установи, а Українці поза межами рідного краю мають подбати, щоби голос краю був по світі поширений.

О. Сновида.

„МОЯ ХАТА ЗКРАЮ"

Вся українська преса критикує вислід виборів на Волині. В наслідок уневажнення виборів 1928 р. в окрузі Ковель - Любли́н - Володимир, відбулися тут перевибори, а вийшло — чотирох комуністів й одн з УНДО (С. Підгірський).

Комуністи тішаться (мовляв: „наша взяла!"), Українці нарікають. Але — в суті річи ані тепер не перемогли сельроби, ані в 1928 р. не перемогли Б-Беки („Безпартійний Бльок Співпраці з урядом") бо, і тоді і тепер **перемогла дуже поважна українська партія, якої гаслом є: „Моя хата зкраю, я нічого не знаю", і до нічого не мішаюся.**

Вже в 1928 р. велика була абстиненція виборців, а в сім — то вже просто безприкладна В цілій окрузі **голосувало тільки 18% виборців.** Решта— сиділа собі дома і „політикою не займалася". Щож до комуністів, то вони на цілу округу дістали лиш 28,000 голосів, себто — 12.6% виборців. Отже, колиб процент голосуючих був нормальний, то не те що 4-ох, але ані одногоб посла не провелиб сельроби до Сойму...

Очевидно, по виборах одні обвинувачують других, Галичане — Волинняків, Волиняки — Галичан. **Але суть лежить у чім іншім!** Не в тім, що не було єдиного фронту. Коли в однім народі змагаються за впливи ріжні партії, — не біда се; скрізь так буває. Але біда в чім іншім. Бо у нас не тільки ріжні українські партії між собою боряться, Але ще **й з чужими агентурами, з партіями хрунів**, що їх потворили собі чужинці серед нашого народу. От такими хрунівськими партіями є і Сельроби, і комуністи, і ті, що з польськими Бебеками йдуть („Українська Нива", то що). Ось в чім біда! Що ті агенти Москви чи Варшави (і то добре платні!), вложивши овечу шкуру („ми, мовляв, Українці!"), влізли до нашого народу, щоби його баламутити.

От тут і повинні себе вдарити Українці в груди, що легковажили собі хрунівську небезпеку. Ще польонофілів поборювали, а з москвофілами — ріжно бувало. Думав дехто навіть союзників собі серед них знайти. Був час, коли паню Вальницьку (жінку комун.-москвофільського посла) — обирали до почесного комітету на балі українські або до Редакційної Колегії деяких **українських** журналів. Був час, коли от таких правих Сельробів як С. Козіцький по головці гладили (він, мовляв— особливо в тіснім кружку — аж присягається, що є щирий Українець). От тепер і маємо! Коли сама інтелігенція наша давала тим-то послам патент на політичну бездоганість, то щож дивного, що й селяне збаламутилися?

Се зовсім не значить, що вони зьбольшевичилися. От в 1905 році, або на виборах до Установчих Зборів російських та українських в 1917 р., гурмою сунуло наше село за соціялістами. Чи се значить, що воно поділяло ідеї Маркса? Ані трошки! Просто соціялісти обіцяли їм, що відберуть від панів землю та поділять між народом. А колиб нашому дядькові на Україні візвом сказали соціялісти, яку вони робитимуть на селі „колєктивізацію" в 1930 р., — то бу-ком би їх гонили з села „соціялісти"-дядьки.

От так і тепер. **Большевики ховаються з своєю соціяльною програмою,** як їдуть на село, і про „колєктивізацію" — ні чичирк, ані про те, що хлопів як звірів мордують та на Сибір засилають. Відкрити навшим селянам очі на се, здерти з Сельробів маску приятелів народних, в яку вони вбрались, показати, як знущаються большевики над нашими селянами там, де захопили владу — от се і повинна зробити наша національна інтелігенція. Мало її на Волині — то повинна подати руку галицькій інтелігенції і спільно нищити хрунівство. От впр. треба було лише Українцеві прийти в „сельробівське" село на Волині (при виборах) та „поговорити на розум" з тими „комуністами"-дядьками, що по 5 або по 10 десятин мають, та оповісти — що з такими „куркулями", як вони большевики роблять, як зараз усе йшло шкереберть; дядьки просто дякували тим, що їм у перше очі отворили на „36-ку" (сельробівську листу), дерли ці „номерки", та жалували, чому скорше до них не приїхали...

От колиб за таку роботу систематично взялася наша інтелігенція, не булиб їй страшні ні Бебеки, ні Сельроби. Тодіб і хрунів нагнати удалосяб, і байдужих розворушити. Лише не в рукавичках з тими хрунями поводитися. Здирати маску — і гаратати „просто з мосту" цілу правду. Наш селянин не є такий дурний, щоб тої правди не второпав. А піде він тільки за тим, хто — без демагогії, але відважно свою правду боронить, а ворогів народу — відважно лає.

Коли окружні вибори на Ковельщині допоможуть національним Українцям схаменутися і кинутися до сеї роботи, то навіть і наша поразка на добре нам вийде.

ДОМІНІЯЛЬНІ ВИБОРИ В КАНАДІ

(Надіслане з Канади).

Дня 28. липня с. р. відбулися в Канаді домініяльні вибори. Досі була в Канаді при владі ліберальна партія, якої провідник МеКензі Кінг був премієром домініяльного правительства. У недавно розвязанім парляменті ліберали заключили союз з ліберально-прогресивними послами й у той спосіб розпоряджали значною більшістю голосів у федеральнім парляменті, а консервативна партія на чолі з провідником Бенетом була у значній меншости й вдоволялася лише критикованням уряду.

Правительство Кінга перевело ухвалу кількох важніших і пожиточних для Канади законів, як наприклад закон, признаючий пенсію старцям, що скінчили 70 літ життя, й ухвалило та й увело в життя будову Годсонбейської залізниці й обнизило значно податки. Воно було так певне побіди при виборах, що рік наперед розвязало парлямент, хоч не було до свого приневолене, й розписало нові вибори. Одначе не так сталося, як лібера-ли думали. При виборах правительство Кінга потерпіло одну з найбільших своїх невдач на протязі останніх 19 літ. На 245 мандатів до федерального парляменту здобула ліберальна партія лише 86 мандатів, а додавши до сього ще 5 мандатів їх союзників, ліберально-прогресивних, має тепер ліберальна партія в новім парляменті тільки 91 посольських крісел. Консервативна партія здобула 138 посольських крісел і має запевнену більшість понад всі інші партії.

Щодо кличів, під якими йшли обі партії до виборів, то ліберальна партія була за обниження цла на заграничні товари, головно такі, які є потрібні фармерам, і була за уділення спеціяльної преференції для товарів, виробльованих у матірнім краю, Англії, яка мала стати за се головним покупцем канадійської пшениці. Ліберали голосили, що недостача ринку збуту для канадійської пшениці є причиною теперішнього безробіття в Канаді.

Консервативна партія піднесла клич підвищення цла на всі заграничні товари й твердила, що в сей спосіб підднесеться домашню продукцію, задержиться місцевий капітал в краю, дасться всім безробітним роботу й запевниться добробут у цілій Канаді. До того її агенти воювали ще такими дешевими демагогічними кличами, як те, що вже „тайм фор чендж", час на зміну, бо ліберальна партія вже 9 літ при владі й що треба спробувати ще й правління другої партії, бо все, що нове, то лучше.

І дійсно, сі послідні кличі побідили, бо населення Канади хотіло, мабуть, в сей спосіб, себто голосуючи на консервативних, виявити своє невдоволення зпиводу теперішних „тяжких часів" й великого безробіття, що панує тепер у цілій Канаді. Ліберальне правительство Кінга впало проте „жертвенним козлом" загального обурення на теперішне безробіття, що панує майже по цілім світі по причині надпродукції ріжних товарів і тому, що занадто грішило самопевністю і через те у цілком непідхожий до того час розвязало парлямент і розписало нові вибори.

Крім ліберальної й консервативної партії є ще в Канаді третя партія т. зв. „Злучених Фармерів Альберти", що дуже зближена є до консервативної. Ся партія здобула при виборах 10 мандатів. До сеї партії належить і український посол Михайло Лучкович, який знова зістав вибраний до парляменту з округа Вегревил, Алберта, який репрезентував у недавно розвязанім парляменті. Всі прочі українські кандидати, як В. Свистун і комуніст Навізівський, перепали. Замітною є річчю, що усіх 8 комуністів, які кандидували при виборах, перепали й потратили свої 200-долярові депозити, бо не одержали половини голосів з числа голосів вибраного кандидата. Робітничих послів вибрано трох, з Вінніпегу Гіпса й Вудсворта.

На днях премієр МеКензі Кінг внесе резиґнацію свою й свого кабінету, а новим премієром міністрів стане Р. Б. Бенет, провідник побідоносної консервативної партії. Канадійські часописи подають, що першим ділом нового премієра буде скликання нововибраного канадійського парляменту десь у половині вересня с. р., а першим завданням скликаної сесії нового парляменту буде обдумати средства, які би зарадили теперішньому безробіттю в Канаді.

До сього послідного зобовязалася консервативна партія у своїх виборчих кличах, а найближча будуччина покаже, чи вона вспіє перевести в діло свої виборчі обіцянки.

М. С.

НА ТЕМИ ДНЯ.

СПРОСТОВУЮТЬ.

Коли большевиків піймають на горячому вчинкови, то вони негайно спростовують те, що їм не подобається. Адже большевицькі диктатори й вся політика большевиків мусить бути на 100% непомильною, бо інакше вона не буде комуністичною. Так думають большевики та їх посіпаки.

На світі **є лише двоє непомильних** і все те, що вони роблять, є правдиве, одиноко доцільне й одиноко спасительне для людей. **Цими непомильними є папа римський та комуністична партія.** Властиво й не партія, а комуністичний святий і рівноапостольний „дворянин"*) Ленін, а тепер заступник його на землі Сталін. Увесь світ помиляється й всі **люди можуть робити помилки, лише не папа римський і не Сталін.** Так голосять фанатики папісти, так голосять фанатики сталінці.

В Одесі комуністи розстріляли страйкуючих робітників за те, що вони не розуміють, які їм „спасення в небі" за земні муки готує комуністична партія. Так саме робила колись і римська інквізиція, котра мордувала й убивала людей за те, що вони не розуміли свого спасення в небі. Та інквізиція була сміливіша від большевиків і ніколи не спростовувала своїх звірств, а большевики завжди їх спростовують. Ось вони й тепер вислали телеграму з Москви, що „неправдою є ніби в Одесі вбито 200 робітників". Може трохи менше, а може трохи більше, але не 200.

Отак клялася набожна бабунця, коли потягнула кілька грейцарів. Вона все божилася, що не брала стільки, скільки говорять. Мовляв, „нехай мене Бог побє, коли я вкрала двацять пять. Їй Богу, не двацять пять". Отож неправдою є, що в Одесі розстріляно 200 робітників. Може більше, може менше. Точну скількість большевики знають, а ми не можемо ізза цензури довідатися.

ЖАХАЮТЬСЯ УВО.

Тепер такі часи настали на українських землях під польською окупацією, що як тільки дещо станеться з Поляками прикре, то негайно поліція й польські окупанти-„патріоти" починають з переляку лепотіти, що це зробило УВО, або навіть Організація Українських Націоналістів. Убють якого Поляка, підпалить свій маєток якийнебудь польський „патріота", щоби одержати асекурацію, десь станеться якась катастрофа, Поляки негайно починають кричати, що це зробило УВО.

Чує кітка, чиє сало вкрала, а тому так боїться справедливої помсти й кари. Десь у липні згорів маєток ляцького генерала Мальчевського. Бог знає, хто його спалив і з ким які порахунки мав генерал, а ле польська преса кричить, що це спалила Українська Військова Організація, а то може й Організація Українських Націоналістів. Пару місяців тому в маєтку знайшли протипольську розкидку, яка кінчилася словами „Ляхи за Сян!"

Переляканим Ляхам досить цієї розкидки, щоби знову виточити процес проти Українців. Та переляк і ляцька помста не втримають їх на українських землях. Добре ще, як Полякам пощастить утікти за Сян, коли прийде слушна година для Українців на наших рідних землях.

*) Шляхтич.

Якась пані виспівує все при отвореному вікні пісоньку, що зачинається словами: „Колиб я птичкою була".

Сусід, якому надоїв уже її голосочок, відспівує: „А колиб я мав рушницю!"

Б. Дніпрянський.

СОВІТСЬКА УКРАЇНА ТА НАЦІОНАЛЬНА РЕВОЛЮЦІЯ

(3)

Не признаючи на цей час боротьби ніяких політичних свобод, звичайної законности і т. зв. демократичних та гуманних принципів, рішучі та відважні **українські революціонери**, заручившись підтримкою населення, зі справді необмеженою диктаторською повновластю, коли потрібно уживаючи жорстоких метод насильства та терору супроти ворожої сили, **повинні вміло та зручно вибрати час і з широким розмахом та залізною волею повести українську націю, себто селян, робітників, службовців, ремісників та інших працюючих на смертельний бій проти сучасних насильників та експльоататорів.** Роля еміграції у майбутній революції не може бути значною, але всеж вона має утворити відповідні допомогові організації, для ширення пропаганди та агітації. Бо за кордоном, напр., є можливість вільно видавати пресу, брошури і т. д. — тоді як на Україні вся робота може переводитись лише нелегально та дуже конспіративно, що значно зменшуватиме її розмах та енергію. Тимчасом без певної та належної підготовки революційний рух не мавби необхідної організації й такої значної сили, щоб доцільно бити ворога та швидко знищити бази його панування. **Правда, для цього важним є не те, щоб нелегальні організації мали велику скількість членів, а щоб останні були рішучими та завзятими революціонерами, щоб ясно знали, за що вони боряться, та як треба, керувати революційним рухом.** Бо коли в народніх масах дозріє процес і вибух стане неминучим, то для боротьби буде необхідний гарно зорганізований провід, як по більших так і по менших центрах. Крім того ці нелегальні організації на чолі з централею можливо повинні будуть вибирати також час для початку революції. А це справа досить тяжка та складна. Так, напр., умілий та дуже зручний провід може удесятирити силу стихійного вибуху, але невдатно вибраний час навпаки, навіть паралыжувати її.

Себто, **рахуючися з вимогами життя, активна частина української еміграції має утворити для підготовки революції певну організацію, напр. Українську Національно-Революційну Організацію.** Ми знову звертаємо увагу на те, що важною є не скількість, а якість. Тому найкраще цю організацію утворити на основі персонального принципу. Центральний орган УНРО повинен мати необмежену повновласть за кордоном, підлягаючи тільки найвищій відповідній організації на Україні. Через те всі місцеві закордонні комітети чи ради та взагалі члени організацій повинні з усею відданістю справі виконувати всі накази своїх вищих органів, а також переводити в життя всі їх постанови. Без такої дисципліни нічого й думати про національну революцію. Але головне, щоб у свою чергу повстала така національно - революційна організація на нашій Батьківщині, де й повинен бути її найвищий орган, скажемо Всеукраїнська Національно-Революційна Рада, з відповідним военно-революційним штабом, який, підлягаючи Раді, має бути керовником збройних сил та збройної боротьби. По містах необхідно організувати місцеві національно - революційні ради та знову залежні від них военно-революційні комітети. Останні повинні будуть переводити мобілізацію селян та робітників, для утворення національно-революційної армії й виконувати військові операції по наказам военно-революційного штабу.

Ми будемо далі росповідати, як можна створити таку організацію та як працювати, щоб підготовити належним способом національну революцію. Бо раз, ворог не повинен про це довідатись, а з другого боку самі українські селяне та робітники, як також всі інші борці за суверенну державність, знаючи краще місцеві умови та обставини, безперечно ліпше зуміють перевести в життя саму організацію й виробити план підготовчої роботи. Всеж ми повинні підкреслити, що поміж найвищим центром організації та її міськими й селянськими органами повинна бути дуже ясна централізована субординація, побудована на суворій дисципліні, щоб у слушний час ця Національно - Революційна Організація негайно стала тим політичним проводом, який від центру до периферії й навпаки мавби належний апарат для збройної боротьби та революційного чину. Крім цих, так мовити, керуючих органів УНРО, необхідно повсюди утворити місцеві відділи селянські, робітничі, молоді, службовців, ремісників і т. д. **Отже по всіх кооперативах, професійних союзах, совітах, совітських установах, по школах, в міліції, у червоній армії, особливо територіяльній, на фабриках, заводах треба організувати невеликі українські групи національних революціонерів,** головним завданням яких тепер має бути словесна пропаганда та агітація, а з вибухом революції вони стануть поміцними центрами української національно - революційної влади. Але всю організаційно необхідно переводити так, щоби поміж ріжними групами, комітетами та радами був тільки персональний звязок, щоб одна організація з другою зносилася тільки через певних представників для зносин осіб, щоб члени одної організації не знали членів другої (звичайно, до вибуху революції), щоб не було в організаціях ніяких писаних документів та друкованих творів (останніми мають завідувати окремі автономні групи для друку та ширення закордонної або місцевої нелегальної літератури), які на випадок зради чи провокації булиб для совітської влади бажаним матеріялом для обвинувачення та кари.

На початку краще всього обмежуватись тільки обміном думок, словесною пропагандою та агітацією у певному напрямі, а згодом може й невеликі відозви тощо не пошкодилиб. Тому роботу переводити найлекше на грунті якихось практичних легальних завдань культурних, господарських, професійних та інших. Кожна організація повинна мати виконавчий орган-президію чи бюро, які мають керувати працею місцевої групи чи ширшої організації, але разом з тим і несуть відповідальність за їх склад та діяльність.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІД НАГЛОЇ Й НЕСПОДІВАНОЇ.

Гарно бавилися гості в Котсвил, Па., на весіллю в гром. Антона Бабяка. А по обіді вийшли на двір та балакали між собою.

Нагло побачили Мурина Роберта Гейрі, як гнав за другим Мурином зі стрільбою. Гейрі стрілив, Мурина не вцелив, а забив трилітнього нашого хлопця, а трох нас старших ранив, так, що нас відвезли до шпиталю. Гром. Іван Юзвяк є ранений тяжко, а я й Павло Галан ранені лекше.

Подаю ту подію до нашої милої „Свободи", щоби люде наші знали, що й де кого може ждати. Іде наш чоловік живий і веселий на весілля, а вертає раненим, або й життя тратить. І оставляє вдову й сироти, про яких не думав перше, бо був здоров і сильний і не припускав собі до голови такого нещастя. І тому не звертав ніякої уваги на заклики, щоби вступати до своєї організації, щоби забезпечити вдову й діти на случай наглої й несподіваної смерти. Хай та подія буде наукою для тих, що не думають про нещастя, які приходять нагло й несподівано.

Йосиф Брингілевич,
Честер, Па.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний член 103 від. У. Н. Союза, складаю сердечну подяку У. Н. Союзові за уділення мені допомоги в сумі 50 долярів з фонду запомогового.

Буду старатися приєднувати в члени товариства й Союза найбільше нових членів.

Пилип Гарасимович,
Мілвоки, Віс.

На ловах.

Біля мисливця перебігає заєць. Мисливець прицілюється та каже чванькувато:

— Ну, зайчику, тепер можеш зладити твоє завіщання!

Одначе не вцілив і заяць побіг собі далі. Сусід відзивається:

— Ви правду казали, бачите, як заяць побіг скоро до нотаря!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Небувале безробіття.

У всіх галузях місцевого фабричного промислу панує цілковитий застій. Одиноким засобом, що давав прожиток робітництву в Трентоні, були гончарські та ґумові фабрики, в котрих працювало поверх 30,000 робітників. Нині буквально всі фабрики нечинні. Кілька гончарських фабрик перенесли свій бизнес на Полудне, бо кажуть, що там дістануть танього робітника і їм ближче доставки сирівця. Кілька фабрик залишилося в Трентоні, але людей клигають, бо працюють лише два-три дні в тиждень.

Найбільша фабрика в Трентоні, так звана „Рублінк", що виробляла линви до будови мостів, в котрій працювало много наших людей, тепер звільнила 1,000 робітників, а оставші робітники працюють три дні в тиждень та заробляють по тринацять долярів на тиждень. Знову друга фабрика „Фандра Мац", в котрій працювало найбільше наших людей, що заробляли по дванацять до пятнацять долярів на день, тепер цілком не робить. Колись робило там понад 800 робітників, а нині там працює 50 робітників по чотири дні в тиждень. Друга фандра, що відливає радіятори до центрального огривання домів, в котрій працювало 700 робітників, віддалила тепер половину робітників, а ті, що остали, працюють чотири дні в тиждень. І так в безконечність. Всі жалуються, що нема замовлень, а товару є певно. Стоїть, бо нема збуття. Нема покупців на товари. Фабриканти в клопоті, бож товар псується в магазинах, а робітники в ще більшім клопоті, бо нема грошей на кусок хліба.

Ніхто не знає, що жде нещасного робітника. Перед ним стоїть марево страшної нужди. Він боїться, що не буде за що купити хліба для дітей, але боїться ще більше того, щоби не забрали йому хати та не спродали на ліцитації за текс, податок містовий чи моргедж. Саме тепер продають півтори тисячі домів за текс. Та ніхто не квапиться купувати, бо нема гроша. На щастє, наші люди мають свої доми по більшій части виплачені й за податки не забувають, бо наш народ живе з великим вирахуванням. Наш народ держиться і тут господарської мудрости, що „хто без рахунку живе, той без часу вмирає".

В фабриках, в яких працюють жінки, себто в цигаровнях і фабриках панчіх, працюють цілий тиждень, але там заробляють по десять до пятнацять долярів за пять і пів дня в тижни. Слабо працює фабрика, що шие „оверґози" для робітників. Річ цілком природна, бо робітники не працюють, то не купують „оверґозів", отже нема потреби більше того товару виробляти.

Куди не поглянеш, скрізь дається відчувати брак гроша. Нема покупців, склепи з убранням, з меблями, стоять пусткою навіть у суботу, бо нема покупців. І тому банкротують один за другим. Приватні бизнеси, як ґросерні і бучерні, майже зникають з міських вулиць. Бо населення йде до компанічних слепів, в котрих продають по танший ціні. Дрібні торговці зникають, хіба ще декотрий держиться при помочи муншайну, що там зазду зайде до нього якийсь польський пияниця чи Мадяр, котрі скорше відречуться куска хліба, а ніколи поганої рухи.

На фармерських маркетах в Трентоні всяка городовина є досить дешева. Продаються за кошик: картофлі 50 центів, огірки 30 центів, яблока 30 центів. Капуста продається по півтора цента фунт, буряки три вязки 10 центів. В порівнанню з минулим роком це далеко дешевше. Та однак на маркеті людей-покупців є дуже мало, а люде не купують лише тому, що не мають гроша. Фармерські продукти потаніли лише тому, що дістати танього робітника. Приміром до нас приїздить фармер до Трентону з двома-трома троками в шестій годині на певне місце і бере до фармерської роботи хлопців чи дівчат нижче 16 літ по 10 центів на годину, а старших і старих по двайцять центів на годину. Бере їх до копання картофлів, вибирання огірків та фасолі і инших робіт. І ніхто не жалуєть ся, що фармер дає мало. Кождий сідає чим скорше на трок з полуднем в торбині й іде та ще вдячний, що дістав роботу, бо сотки инших, що ждали на ту роботу, відійшли з сумом з нічим.

От такого добробуту ми діждалися в Америці. **В. Гасій.**

ВИКАЗ ЖЕРТВ УКРАЇНСЬКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ НА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ ЗА 2-ге ЧВЕРТЬРІЧЧА 1930.

I. На платні інвалідам:

1.	Обеднання, Филаделфія, Па.	$1,000.00
2.	Український Червоний Хрест, Вінніпеґ, Ман.	400.00
3.	IV. Окр. Укр. Січ. Гетьм. Орґаніз., Дітройт, Міш.	125.00
4.	Дрібними датками	652.70

II. На будову Дому:

1.	Обеднання, Филаделфія, Па.	$1,900.00
	Разом	$4,077.00

(Чотири тисячі сімдесять сім американських долярів і 70 цт.).

Стан фонду будови Дому Українського Інваліда виносить з днем 1. VII. 30. р. $27,745.10.

Львів 3 липня 1930 р.

ГОЛОВНА РАДА ДОПОМОГИ ІНВАЛІДАМ У ЛЬВОВІ.

МЕМОРІЯЛ АНҐЛІЙСЬКИХ ПАРЛЯМЕНТАРИСТІВ.

Меморіял 68 анґлійських парляментаристів, з яким вони звернулися до премієра міністрів Мек Донелда з вимогою порушення справи національних меншин на найближчих Зборах Ліґи Націй у вересні ц. р., звучить:

1. Відповідальність уряду Великої Британії за охорону національних меншин полягає на версайському договорі. Згідно з постановами 93 ст. цього договору підписали великодержави інші договори, спершу з Польщею а потім з іншими державами, які заґарантували права меншин у границях їх держав. Ці договори були передумовою для признання Польщі й інших держав великодержавами.

2. Ці договори у великій більшости випадків завели. Звіти з усіх країв, за меншини яких поручила Ліґа Націй, отже й Велика Британія, вказують, що положення є грізне. Поведінка, з якою зустрілися в Женеві петиції меншин, вказує, що Ліґа націй завела як ручитель меншиневих прав, і каже лякатися, що ті петиції часто не найшли тої уваги, на яку заслуговують. Інші знову звіти вказують, що численним меншинам перешкоджують висилати свої петиції до Ліґи Націй.

3. Тому, що Ліґа Націй признала, що потрібна якась поправа, призначила вона в минулому році комітет, який запропонував поправки не лише щодо процедури і тим самим обмежив питання до тих випадків, коли то впливають якісь скарги; однак головну проблему залишив недоторкнену. Ці процедуральні зміни не принесли меншинам жадного поліпшення ситуації.

В 1929 році з 42-ох петицій, які передано Лізі Націй, лише дві були обмірковувані Радою Ліґи й обі залищені незясованими і невирішеними.

4. Ліґа Націй є єдиною існуючою орґанізацією, від якої нац. меншини можуть добути допомоги в справах, у яких жаліються. Пригадуємо, що Ви заявили на останньому пленарному засіданні Ліґи таке: „Можна поділити Европу, як хочеться, а проте ніколи не отримаємо держави, яка обіймала би лише один нарід. Розвязкою є зложена держава. Великим привілеєм більшости мусить бути те, щоби дати меншині вигоди в державі і так поводитися, щоби меншини могли бути горді, що є частинами держави, до якої належать". Пригадуємо Вам врешті Вашу статтю, яку Ви написали коротко перед переняттям Вашого уряду в 1929 році, яка була надрукована в „Сондей Таймс" з 16. червня 1929 р. і в якій кажеться: „В загальному інтересі мира і в обороні демократичних порядків мусимо призадуматися над тим, які є права меншин і яку політику відносно них повинні вести держави. Очевидно, треба змагати до того, щоби меншинам запевнити вигоди в державі, до яких належать, так, щоби могли співпрацювати у загальному спільному житті... Треба усунути технічні труднощі щодо передачі петицій, а оборона обвинувачених відповідальних держав повинна йти прилюдно. Повинна бути заведена постійна комісія для національних меншин, подібна до мандатової комісії, а тайну дипльоматію треба би прогнати з неї".

5. Ми, підписані члени британського парляменту, в пересвідчені, що є неможлива задовольняюча розвязка проблеми національних меншин, як довго не буде створена потійна комісія для їхніх справ, настирливо просимо Вас внести іменем британського уряду на денний порядок пленарного засідання Ліґи Націй у вересні 1930 року одну точку, яка запропонувала би комісію, котра однаково внутрі установ Ліґи Націй як і поза нею повинна перевірювати, як є дотримувані договори про національні меншини і яку долю зазнають скарги меншин, і котра повинна складати звіти про те, де належить що змінити. Ця комісія повинна виїхати до країв, які входять в гру, докладно розглянути справи і зложити звіт Раді Ліґи Націй у травні 1931 року.

— Бачиш, отой чоловік, що там пішов, наніс мені шкоди на яких десять тисяч долярів

— Якжеж це?

— Він не позволив, щоби його дочка вийшла за мене.

Михайло Зощенко.

ОДИН ДЕНЬ.

Дехто думає, що я мелянхолік. Повідають, що ніби я на все дивлюся зизом.

Це неправда. Я не мелянхолік, та пика в мене направду трохи сумна. Позвольте, попробую вам вияснити, відки це взялося.

Почалося, самособою, з дрібничок.

Минулого року в літі йшов я вулицею задуманий, думав над нашим життям. Нараз зачепив я головою в залізну рулетову раму. Таж знаєте, що літом спускають над виставовим вікном т. зв. маркізу для охорони перед сонцем. Саме в таку „маркізу" зачепив я головою.

Я мало що це розпанахав собі голови тай гадаю собі: як це в нас не звертають уваги на прохожих.

Або вчора. Вчора я мав вільний день. Позвольте мені по порядку сказати все, що мені приключилося того дня. Лише того однісенького дня.

Ось лежу зранку в ліжку тай думаю собі, як то гарно проведу нинішний день.

— Тепер — думаю собі — встану, пійду на прохід над беріг ріки, наче який барон, відітхну свіжим воздухом, а потім пійду на обідець у гостинницю. Опісля пійду може на совганку, а вечером — у кінотеатр. Вкінці покладуся спати та засну сном струдженої людини.

Ось такий плян уложив я собі в думках, потім зірвався на рівні ноги, зодягнувся тай весело, без ніякої мелянхолії, зійшов у низ. Біжу сходами та на великих радощах підспівую собі. Підходжу до брами, хочу перейти впоперек улиці — не можу. При брамі розкопують тротуар на цілу ширину.

— Щож це знову? Навіщо ця яма?

Кажуть, що якась рура тріснула. Порадили мені, аби я підіждав у брамі або хай я похожаю собі трохи по подвірю. За годинку, найвище за дві годинки все вже буде готове.

Дивлюся, перед брамою з обох боків ями збираються прохожі. Падуть перші проклони.

Повна недостача пошанівку для прохожих! Коби бодай лишили малий перехід, якусь дощечку, або щось такого. А тут, розкопали й нічого!

А що буде, коли нечайно вибухне пожежа? — спитав я.

— Хто спішить, людей смішить — відповіли робітники. — Направа рури важніша справа.

Вкінці перевели мене по дахах до сусідньої камениці, а відтам я якось видістався на вулицю. Давня радість уже пропала.

Йду над берег ріки. Переходжу попри нашу гостинницю, а тут дивлюся чекає вже ціла черга.

Я подумав, що насамперед треба полагодити неприємні річи, а потім заберемося до приємних. Насамперед підім собі, а потім пійду на прохід.

За дві годині я був уже по обіді. Пішов я над беріг ріки. Та мені відхотілося вже проходу. Я рішився вертати до дому. Погляну, чи можна вже ввійти брамою. Коли можна, поступлю до дому, візьму совги (скейтс) та пійду на совганку. Яма перед брамою не була ще засипана, одначе вже перекинули дощечку. І я взяв совги тай пішов на совганку. Одначе виявилося, що на Інжинірській вулиці була перерва до пятої. На іншій совганці вступ для чужих був заборонений, бо там відбувалася гокеєва партія. Біжу на третю совганку. Пускають мене. Позволяють совгатися. Причіпляю совги. Стою на леду. Не можу ні кроком поступитися. Що сталося? Чи я не вмію вже совгатися?

Оглянув я мої совги („Нурміс", куплені в першорядній крамниці). Виявилося, що були страшно хроповаті та що про совгання не могло бути мови. Я відвязав лижви. Вернувся додому. Одначе пика в мене вже була сумна. А люди, що я їх стрінув по дорозі, думали:

— Дивіть... Мелянхолік іде. Зі совгами. Навіть спорт не всилі його розвеселити.

Я совги віддав до направи.

Вечером пішов я у кінотеатр. Дивлюся, на скріні нараз видно щось знакомого. Дивлюще та пригадую собі. Якесь свинство, яке я бачив уже в театрі та читав у книжковім виданні. Сплюнув я тай пішов до дому з моєю сумною пикою.

Тож кажу вам щиро: в принципі людина дуже весела, люблять людей і життя, лише життя і люди мене не дуже люблять. І взагалі не звертають на мене найменшої уваги. А вже крайня пора.

Михайло Зощенко.

КІНЕЦЬ БУРЖУЯ.

Оповідання це торкається непмана*). Коли хто з пролетарів не бажає читати того — хай не читає. Ми не силуємо. Факт сам дуже цікавий. І годі промовчувати його.

Було це зовсім недавно.

Сидить собі, скажімо, непман Ігор Горбушкин у своїй хаті. Пе ранішній чай. Масло, самособою, сир, цукру гора. Чай зі сушених суниць.

Свояки обідаються тих продуктів без міри. Непман Горбушкин також, самособою, додержує їм кроку, їсть, скільки влізеться.

При їдженні йде, самособою, дрібна балачка. Зімо зараз і пійдемо отворити крамничку. Треба, вважаєте, торговлею надробити те, що ми зїли.

Нараз, уважаєте, чути дзвінок. На сходах.

Чути дзвінок і в хату входить звичайна людина та каже:

— Я аґент ДПУ. Не трівожтеся. А Горбушкин хай якстій зодягається й іде зі мною. Ось мандат і візвання.

Поблід як смерть Горбушкин. Читає візвання. Так, справді, кажуть йому негайно ставитися в кримінальній справі.

Встав непман від стола. Так страшно дрижить. Зубами дзеленькає.

— Коби бодай не тяжка кара. Тяжку кару, самособою, ледви перенесу. А зрештою при Божій помочі якось видержу.

Попрощався непман щиро зі своїми, зaридав на думку про змінливу долю, взяв у клуночок трохи недоїджених продуктів і папіросів три коробки та пішов серед загального плачу.

Пішов і, самособою, не вертається. Третя вже доходить, а непмана як нема так нема.

Плач і голосіння лунає по хаті. Зїздяться на наради свояки.

Жінка, мадам Горбушкина, говорить серед сліз:

— Досі не знати, завіщо попався мій чоловік. Одно лише певне — якусь справу винайдуть. Ріжні справи має людина тай кожен має щось на совісти. Та чи за це можуть вгатити велику кару?

Непманів брат, Павло Горбушкин, повідає:

— Тяжкої кари, каже, не сподіваюся. Та я дав би собі голову відрубати, що — з уваги на суспільне становище — сконфіскують йому напевно майно. Це, каже, два і два — чотири. Тому я раджу зліквідувати майно, бо інакше вдова не матиме жити з чого.

Стали, самособою, свояки, на ґвавт перешукувати шафи. Ріжні одяги, накриття поскидали на купу — стали продавати. Зійшлися ріжні комірники та торговці. Продали теж обстановку, а пяніно пустили за гарненьку сумку.

Словом, під вечір геть уже все розпродали. Пустили навіть хату на пасок. Вдова з братом лишили собі лише одну кімнату, а решта пішла за відступним.

Нараз в семій годині вечером приходить непман Горбушкин. Веселенький та підпитий.

— До чорта, — каже. — Я гадав, що вже мені кінець, а тут нічого подібного. Мене покликали в одній справі. Ніби на свідка. А я, мої любі свояки, з великої радости поступив уже до гостинниці тай посидів собі там трохи. Перепрошую, що турбую вас.

Самособою, в проданій кімнаті відігралася тепер німа ява.

Одначе непман Горбушкин нітрохи тим не зажурився.

— Зовсім, повідає, навіть дуже добре, що ми випродалися. Ніхто не є певен, що його чекає завтра. А без майна всеж спокійніше тай якось ліпше.

Після невеличкого фактрату свояки обережно розійшлися.

*) Непман — большевицький буржуй (Неп — нова економічна політика).

Антін Чехов.

ВДЯКА.

— Ось маєш триста карбованців! — сказав Іван Петрович і подав вязку банкнотів свому секретареві, далекому своякові, Михайлові Бобовому. — Що вдієш, маєш... Я не хотів дати тобі, то що вдієш? Бери... Останній раз... Моїй жінці подякуй. Колиб не вона, ти не дістав би... Вона переконала мене.

Михайло взяв гроші та заморгав. Не міг найти слів вдяки. Очі зачервонілися йому, зайшли сльозами. Обняв би Івана Петровича, одначе начальників обіймати — якось не теє!

— Жінці подякуй — ще раз сказав Іван Петрович. — Вона випросила... Ти так зворушив її... Тому лише їй дякуй.

Михайло подався взад і так вийшов із кабінету. Пішов дякувати своїй далекій своячці, жінці Івана Петровича.

Вона маленька, гарненька білявочка. Сиділа саме на канапці в свойому будуарику та читала роман. Михайло станув перед нею та сказав:

— Не знаю, направду, як вам дякувати, пані!

Всміхнулася добряче, відложила книжку та ввічливо вказала йому місце біля себе. Михайло сів.

— Як маю вам дякувати? Як віддячитися? Чим? Навчіть мене, пані! Маріє Семенівно! Ви вчинили мені більше ніж добродійство! Таж за ті гроші справлю весілля з моєю найдорожчою Катрусею!

По правому Михайловому лиці покотилася сльоза. Голос задріжав йому.

— Ах, дякую вам, пані!

Нахилився та поцілував Марію Семенівну в товстеньку рученьку.

— Ви такі добрі! А який добрий ваш Іван Петрович! Такий добрий, такий вибачливий! Золоте серце! Ви повинні дякувати Богові, що дав вам такого чоловіка! Дорогенька пані, любіть його!

Михайло нахилився та виціллував обі рученьки. Сльози спливали вже й по другому лиці. Одно око зменьшилося.

— Він старий та поганий, та яка зате гарна в нього душа! Знайдіть мені, пані, другу таку душу! Не знайдете! Любіть же його! Ви, молоді жінки, такі легкодушні! В мущині шукаєте передовсім... ефектів... Благаю вас!

Михайло схопив її за лікті та стиснув їх сильно в долонях. У голосі чути було ревний плач.

—Не зраджуйте його, пані! Зрадити таку людину — це зрадити янгола! Прошу його оцінити, покохати! Любити таку золоту людину, належати до нього... цеж вершок щастя! Ви, жінки, не хочете розуміти... богато... богато річей... Я дуже люблю вас, страшно люблю вас, за те, що ви до нього належите! Цілую святість, яка до нього належить!... Це — святий цілунок... Прошу не боятися, я заручений... Не шкодить...

Михайло дріжучий, розгорячений пересунув устами від уха до щоки та залоскотав її вусами.

— Прошу його не зраджувати, найдорожча! Таж ви кохаєте його! Кохаєте його, правда?

— Так!

— О, божеська!

Михайло довго вдивлявся розрадуваний в її очі. Добачив у них благородну душу...

— Янголе мій... Говорив, беручи її в стані. — Ви любите його... Це золото... Цього янгола... Це золоте серце... серце...

Хотіла вирватися з його обіймів, та ще більше замоталася в них... Голівка — якжеж невигідно сидіти на тих канапках — мимохіть опала Михайлові на груди.

— Його душа... серце... Де шукати другу таку людину? Любити його... Прислухуватися биттю його серця... Йти з ним рамя при рамени... Терпіти... Ділитися радощами... Прошу мене зрозуміти!...

Сльози лилися Михайлові... Потряс розпучливо головою та похилив її їй на груди... Розплакався та обняв Марію Семенівну...

Страшно невигідно сидіти на тих канапках! Хотіла вирватися з обіймів, розрадувати його, вспокоїти... Він такий нервовий! Подякує йому, що він такий прихильний до її чоловіка... Та якось не може встати!

— Прошу його любити!... Не зраджувати його... Благаю вас! Ви... жінки... такі легкодушні... не розумієте...

Михайло не сказав більше ні словечка... Язик заплутався йому та завмер...

За пять хвиль увійшов за чимсь до її будуарика Іван Петрович... Нещасний! Чому не ввійшов скоріше? Коли побачили посиніле лице начальника, його затиснені пястуки, коли почули глухий придавлений голос, схопилися...

— Що з тобою? — спитала бліда Марія Семенівна. — Спитала, бож треба було щось сказати.

— Та... та я щиро, ваша ексцеленціє! — видушив Михайло. — Слово чести, що щиро!

ТАЛІЗМАН.

Із боязни люди творили собі богів. Первісний чоловік глядів із острахом на явища природи: грім і блискавку, темні хмари, ясни сонце. В усьому що його окружало, бачив силу своїх богів, перед якими дрожав як немічний. Та ледви чоловік винайшов собі богів, уже добачував у них свою підпору. Хотів здобути у них ласку ріжними жертвами і молитвами. Робив це в найріжніший спосіб. Самособою, служба у святині, жертва, молитва все були найуспішнішими засобами для порозуміння з богами. Але люде не хотіли ні на хвилиночку остати без охорони богів; все бажали бути у взаєминах з ними. І так винайдено талізмани, які не лише запевняли ріжне добро тим, хто носив талізман, але також силу, багацтво, здоровля, довге життя і т. п. Ба, талізман забезпечував людину перед небезпеками, перед нуждою, перед ворогами і противниками. Але щоби талізман мав таку силу, мусить мати означену форму та мусить бути зроблений зі спеціяльного матеріялу, а також треба його посвятити для такої служби при спеціяльних обставинах. Амулет то є камінь або карточка, яку носять на шнурку на шиї. Знавці відріжняють докладно талізман від амулета. Талізман прикликає на поміч добрих духів, а амулет то засіб оборони перед злими духами. Є леґенда, що вже Ной, як всідав до свого ковчега, мав при собі талізман. А Ноїв син Гам розумівся дуже добре на талізманах. Усі народи на світі мають талізмани й амулети. Найпримітивніший, а заразом найуспішніший талізман, то імя бога, написане на картці. Таке ймення має чудодійну силу. Пишеться його або звичайним письмом, або буквами, уложеними способами. Жиди писали це ймення на куснику перґамину і прибивали це на одвірку. Підчас молитви причіпали в капслі на чоло. Східні амулети і талізмани мають понайбільше притчу з Корану. Грецькі і римські талізмани то були плястично зображені камінні боги. У середновічних часах астрольоґія займалася талізманами. Дуже важними були таємничі сили, які жиють у самоцвітах (дорогоцінних каменях). Сафір уважали каменем душевного спокою, ізмараґд це камінь приязни і вірности, аметист хоронить перед зведенням, спокусою (тому високе духовенство носить його на перстенях), Гіндуси вірять, що опаль має силу задержати щастя, карнеоль хоронить перед отрусю, золотий топаз наділяє пророчим таланом і т. д. Та не лише камені, але також звірята можуть принести щастя. Некультурні муринські народи, але також висококультурні Европейці носять талізмани. І дійсно є талізмани, амулети, які приносять щастя і хоронять перед небезпекою, але тоді, коли власник їх вірить у них. Бо віра дає йому довіря у власні сили, а це самодовіря є найліпшим талізманом. Тому талізман тратить усю свою вартість, коли його носити бездумно. Приміром багато письменників думає, що можуть працювати успішно, коли перед собою матимуть свинку зі слонової кости, з золота, срібла чи якого иншого благородного металю. Отже ця віра приносить тим письменникам щастя. Або иншими словами: кождий талізман, то засіб автосуґестії. Коли ми віримо, що нам нічого не може статися, то тоді таки й не станеться воно. Отже можна сказати, що талізман має чародійну силу. Талізмани прикликають добрих духів, а проганяють злих. Але треба мати віру в таку силу талізманів.

Тому й мода використала таке вдячне поле й так повстав новий промисл. Стараються придумати якийсь новий талізман або амулет.

КРАЙ З ОДИНОКОЮ ҐАЗЕТОЮ ТО АБИСИНІЯ.

Часопис називається „Берганема Салям", що значить „Світло і мир", а виходить від трох літ раз на тиждень з підписом Неґус-Неґусі. На зміст часопису складається передовсім хроніка скандалів, довжезні описи двірських і церковних свят. На це є доволі матеріялу, бо в Абисинії на рік є 150 свят. Крім того часопис поміщує прикази і рескрипти цісаря Абисинії та оповісти з поодиноких абисинських провінцій. А що часопис має всього чотири сторони, та на вісти з інших країв остається дуже мало місця. Абисинці й не дуже цікавилисяб вістями з закордону, бо всі ті вісти переходять контролю італійського посольства, яке має в Адіс-Абебі одинокий приймаючий радіо-апарат.

—o—

ЧОЛОВІК У СОРОЧЦІ НА ВУЛИЦЯХ МІСТА.

Поліцай, що робив службу на двірці Ліхтерфельде (в Берліні), побачив, що якийсь чоловік лише в сорочці і пантофлях підійшов до віконця каси білетової та хотів купити собі залізничий білет. Полісмен приказав йому йти з ним на поліцію. Чоловік той не хотів йти, бо — оправдувався — що він зовсім не гірше зодягнений як котранебудь жінка, а ніякий поліцист не думає за таку провину арештувати жінку. Дальше виявилося, що чоловік той вернувся був додому на підпитку, а жінка відповідно до того „приняла" його. Колиж жінка не хотіла затихнути, хоч він уже роздягнувся і поклався до ліжка, він надягнув пантофлі та пішов на ранішній прохід. Коли вертав додому, на трамвай не хотіли приняти його, тому він думав вертати залізницею. Як там не було, всетаки він від 11. год. веч. до 3-ої години над раном сходив половину Берліна у сорочці і ніхто не придержав його!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10 серпня, в годині 1.30 пополудни. Кождий член повинен явитися і вирівнати свої належитости за баль і пікнік, бо в противнім разі поступиться після статута. — І. Величко, голова.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Буковина повідомляє отсим, що збори відбудуться в суботу, 9 серпня, в годині 8-мій вечером, в Укр. Роб. Домі, 15 Іст 3-то вулиця. Обовязком є кождого члена прибути на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Кождий не присутний на зборах член підлягає карі після статута. — М. Т. Паламарук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Мир, від. 324, повідомляє, що збори відбудуться в суботу, 9 серпня, в Домі Укр. Громади на 23-тій і Бравн вул., в 8-мій год. вечером. Довжники і ті, що приобіцяли принести свої залеглости, зволять вирівнати свої довги, бо інакше будуть наражені на суспендовання. — О. Горохівський, предс., Туркот, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Любов", від. 45, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 10 серпня. Тому, що є важні справи до полагодження, конечно кождий має явитися. Члени, що не вирівнають своїх вкладок, будуть суспендовані. — Теодор Малик, предс.; Антін Гарасим, кас.; Микола Ю. Сеник, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеться в суботу, 9 серпня, точно в годині 8-мій вечером, в Укр. Прав. Галі, 179 Корт Стр. Обовязком є кождого члена бути на мітінгу. — М. Боднар, пр.; П. Псуй, кас.; А. Мудровський, секр.

ҐРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9 серпня, в годині 7.30 вечером, в гали словенськів, 724 Leonard St. Проситься всіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. Контрольори здадуть піврічний звіт. Проситься довгуючих членів прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — В. Сенишин, предс.; Т. Шевчук, кас.; Мм. Багрій, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Заря, від. 69, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, 9 серпня, під ч. 217-19 Іст 6-то вул. Проситься всіх членів прибути на той мітінґ, бо є важні справи до полагодження. — Мих. Ликтей, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9 серпня, в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. Кождий член має явитись на сих зборах точно в годині 8-мій вечером. Довгуючим членам припоминеться, щоби вирівнали свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Е. Гузар, голова; Д. Костишин, секр.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 349. повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 10 серпня, в годині 2-ій пополудни, в ліберти галі. Так проситься усіх членів прийти і вирівнати свої залеглости. — Ілія еЩіґера, предс.; Василь Возьний, секр.; Август Колодій, кас.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

DO YOU KNOW WHY--- All of Us Have This Important Engagement Real Often?

Drawn for this paper By Fisher

